

MOTÝLI

ILONA
BERGMANNOVA

ilustrace:

LIZA
HONCHARENKO

triton

Motýli našich zahrad

Text © Ilona Bergmannová, 2024

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2024

Illustrations © Liza Honcharenko, 2024

Cover design © Markéta Vydrová, 2024

Pro radost dětem vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,

v Praze roku 2024 jako svou 2970. publikaci.

Vydání 1.

Jazyková redakce a korektury Anna Malimánková.

Ilustrace Liza Honcharenko.

Grafický návrh obálky Markéta Vydrová.

Sazba Vladimír Vyskočil – Koršach.

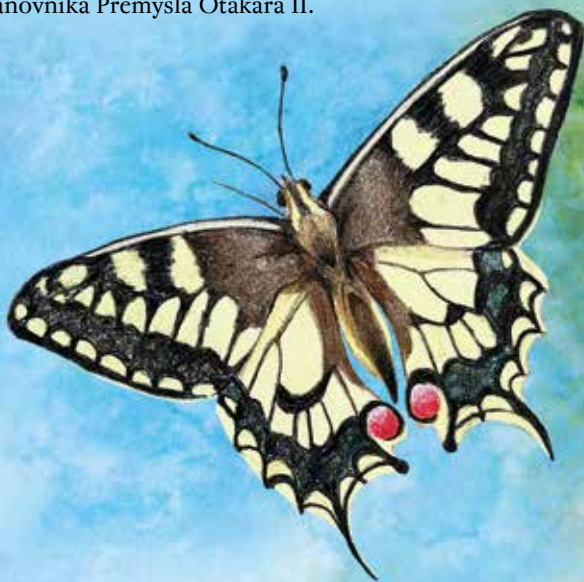
Tisk Tiskárna a vydavatelství 999, s.r.o.

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7684-366-0

OTAKÁREK FENYKLOVÝ

Otakárek fenyklový je jedním z našich nejkrásnějších motýlů. Patří také mezi naše motýly největší, protože rozpětí jeho světle žlutých, překrásně zdobených křídel je víc než 7 cm. Svěbytný půvab otakárkovi dodává vykrojení konce dolních křídel, které vybíhá do ostruhy připomínající ocásek vlaštovky. Pokud na zahrádce pěstujeme mrkev, kopr, fenykl nebo kmín, je docela dobře možné, že ho za krásného slunečného dne zahlédneme. Tyto rostliny mají totiž otakárce i jejich housenky velmi rádi. Housenky jsou vyhlášené krasavice a mají doslova supermanskou vysunovací oranžovou vidličku – jakési růžky –, která v případě nebezpečí uvolní lepkavou tekutinu vonící po fenyklu, a tím dokáže odstrašit nepřítele. Jméno tomuto noblesnímu motýlu dal významný český přírodovědec 19. století Jan Svatopluk Presl na počest panovníka Přemysla Otakara II.

ŽLUŤÁSEK ŘEŠETLÁKOVÝ

Sameček žlutáaska je opravdový manekýn, protože barva jeho křídel je zářivě citronově žlutá. Zbarvení samičky je naproti tomu jen jemně žlutobílé a je tak možné si ji splést s běláskem. Oba mají na spodní straně křídel typickou červenou tečku. V České republice je žlutásek hojně rozšířen a potkáme ho v lesích, horách, na loukách či v našich zahradách, kde ho můžeme pozorovat na kvetoucích bodlácích. Nenápadné housenky tohoto skromného motýla žijí pouze na keřích řešetláku a krušiny olšové. Žlutásek patří k našim největším motýlím otužilcům. Zimu přečkává venku ve volné přírodě zcela nechráněn. Po celou dobu sedí v keřích nehybně nízko nad zemí, i když třeba sněží a mrzne. Tuto superschopnost mu umožňuje zvláštní látka v jeho těle, která zabraňuje jeho zmrznutí. První teplejší sluneční paprsky ho pak rychle probudí, a tak jej můžeme vidět létat už koncem zimy.

BABOČKA ADMIRÁL

Babočka admirál je tažný motýl, který k nám každé jaro přilétá ze Středomoří. Své hrdé jméno nosí plným právem. I za silného větru a ve velkých výškách neztrácí v letu správný směr a za příznivého počasí dokáže tento křehký motýl doletět až daleko do Skandinávie. U nás ho běžně potkáváme na loukách, slunných pasekách i vysoko v horách. Často a rád zalétá také do našich zahrad, kde saje na spadáném ovoci a na nejrůznějších kvetoucích rostlinách. Úplně neodolatelným je pro něj krásně vonící keř s velkými podlouhlými květy jménem komule Davidova. Často se mu říká motýlí keř, protože za slunečných dní bývá doslova obsypán motýly všech druhů. Přilákat babočku admirála do naší zahrádky můžeme také tím, že někde v zastrčeném koutu necháme růst pár kopřiv a bodláků, které poskytují úkryt a potravu housenkám tohoto vytrvalého letce.

BĚLÁSEK ZELNÝ

Bělásků existuje několik druhů, z nichž je jednoznačně nejrozšířenější bělásek zelný. Jako host na našich zahradách a polích však není úplně vítán v případě, že pěstujeme zelí, brokolici nebo jiné příbuzné rostliny. Jeho housenky se totiž živí listy těchto rostlin a dokáží na zelenině napáchat velké škody. V případě ohrožení navíc vylučují nevábnou tekutinu, která na listech ulpívá, a dojde tím k jejich dalšímu poškození. Je však nutné dodat, že tento bílý motýlek s černými konci křídel a dvěma tmavými skvrnkami na křídlech je pilným opylovačem rostlin. Neúnavně poletuje z květu na květ a pomáhá tak rostlinám s jejich rozmnožováním. Vzhledem k hojnému počtu bělásků a jejich velké přizpůsobivosti jde o důležitý přínos přírodě. Larvy běláška také pomáhají obohacovat půdu svými výměšky a zlepšují tím její kvalitu.

BABOČKA PAVÍ OKO

Motýl babočka paví oko dostal jméno podle nezaměnitelných modrých skvrn na křídlech, které slouží jako důmyslná ochrana proti ptákům. V případě nebezpečí babočka rozevře svá jinak barevně nevýrazná křídla a nápadné skvrnky připomínající oči překvapí nepřítele natolik, že motýl stačí uletět. Na rozdíl od housenek běláška, černé housenky babočky zdobené efektními bílými tečkami ničím neškodí, ba právě naopak. Živí se výlučně kopřivami. Dospělé motýly můžeme potkat od časného jara do pozdního podzimu v podstatě všude ve volné přírodě od nížin až po vysoké hory. Na zahrádkách ocení mimo oblíbeného motýlího keře a fialových sporýšů také kousek vyšší trávy s voňavým lučním kvítím. Zimu přečkává schovaný v nejrůznějších skulinách, skalních puklinách, dutinách stromů, ale i ve sklepích a na půdách domů.

MODRÁSEK JEHLICOVÝ

Tento druh modráska je nejpočetnějším z několika druhů modrásků, kteří v naší republice žijí. Je to drobný motýlek, jehož rozpětí křídel nepřesahuje 3 cm. Ve vybarvení křídel je mezi samečkami a samičkami nápadný rozdíl. Zatímco u samečků jsou křídla nebesky modrá s úzkým černým lemem a bílými čárkami, křídla samic jsou oranžovo-hnědá s řadou červených skvrn na okrajích. Modrásek je nenáročný motýl, který kromě lesů a hor obývá všechna slunečná místa, jako jsou květnaté louky, pole, parky a zahrady. Modrásci mají ve velké oblibě jetel a jejich samičky kladou vajíčka buď na jetelové listy, nebo přímo do květů jetele. Housenky vylučují sladkou šťávu, kterou velmi rádi mlsají mravenci, a proto je často na oplátku v mraveništi chráněná před nebezpečím. Modrásek tak část svého života prožije v mraveništi.

PERLEŤOVEC STŘÍBROPÁSEK

Nápadný velký motýl dostal své jméno podle stříbřitých pruhů na spodní straně křídel. U nás žije v hojných počtech především v blízkosti lesů, na jejichž prosluněných okrajích, lesních pasekách a stráních nebo podél potoků. Na zahradách ho můžeme zahlédnout na květech ostružiníku, bodláků či pcháčů, což jsou blízcí příbuzní bodláků. Ve srovnání s jinými motýly není perleťovec tak plachý a se štěstím si ho můžeme prohlédnout docela zblízka. Pravděpodobnost, že k nám přiletí, bude vyšší, pokud na zahradě necháme růst violku. Violky lesní, lidově zvané fialky, jsou totiž hlavní potravou pro černožluté housenky perleťovce stříbropáska.

